

SUONENJOKI

SUONENJOKI

Suonenjoen kaupungin kotouttamisohjelma 2023–2024

Kaupunginhallitus 12.12.2022

Kaupunginvaltuusto 19.12.2022

Sisällysluettelo

Johdanto	5
1. Kotouttamisohjelman lähtökohdat	3
1.1 Taustalla kotouttamislaki	3
1.2 Maahanmuuttajat Suonenjoella	4
2. Kotoutumista tukevat toimet	5
2.1 Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet	5
2.2 Viranomaisten vastuu kotoutumista edistävästä toimista	6
2.3 Kotouttamislain mukaiset määritelmät.....	7
3. Suonenjoen kaupungin palvelut maahanmuuttajille	10
3.1 Hyvinvoinnin palvelut.....	10
3.2 Koulutuspalvelut	12
Varhaiskasvatus	12
Perusopetus, ja lukiokoulutus ja TUVA-opinnot.....	13
3.3 Kansalaisopisto	14
3.4 Vapaa-aikapalvelut	14
Nuoriso- ja liikuntapalvelut	14
Kulttuuripalvelut	15
Kirjasto	15
3.5 Muiden viranomaisten palvelut maahanmuuttajille	16
Pohjois-Savon hyvinvointialue	16
Kansaneläkelaitos	18
Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimisto.....	19
Poliisi.....	20
Suonenjoen seurakunta.....	21
Muut uskonnolliset yhteisöt.....	21
4 Etnisen syrjinnän ja rasismien vastustaminen Suonenjoella.....	22
5 Kotouttamisohjelman seuranta	23

Johdanto

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) velvoittaa kuntia laatimaan kotouttamisohjelman kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Kotouttamisohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja sitä tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Ohjelman keskeisenä tarkoituksena on sisältää suunnitelma siitä, miten kunnan yleiset palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajakäytännöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan. Kotoutumislain soveltamisala koskee kaikkia eri perustein kuntaan tulleita maahanmuuttajia.

Ohjelma tehdään vuosille 2023–2024. Laki kotoutumisen edistämisestä on uudistumassa vuonna 2023 ja uudelleen vuoden 2025 alusta. Hyvinvointialueiden perustamisen myötä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja, työ- ja elinkeinohallinnon palveluja, hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Vuoden 2025 alussa voimaan tuleva TE-palvelumuutos vaikuttaa myös toimijoiden väliseen yhteistyöhön kotoutumisen edistämisessä. Se luo luontaisen ajankohdan tarkastella kaupungin kotoutumisohjelmaa uudelleen.

Suomeen on saapunut Ukrainasta sodan myötä pakenemaan joutuneita heinkilöitä, jolle on myönnetty tilapäistä suojelua. Tilapäinen suojelu perustuu EU:n tilapäisen suojelun direktiiviin. Tilapäisen suojelun myöntäminen mahdollistaa sen, että suojelua voidaan tarjota rajatulle joukolle nopeassa ja turvapaikkamenettelyä kevyemmässä prosessissa. Kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella pyritään turvaamaan Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla. Kotoutumista edistävässä laissa säädettäisiin myös tilapäistä suojelua saavista erityisenä kohderyhmänä, jolloin tilapäisen suojelun piirissä olevat voivat tulla lain kotoutumisen edistämisestä piiriin.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille, maahanmuuttajille tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää, ja että kunnan henkilöstön osaamista kotouttamisessa kehitetään. Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue, Kansaneläkelaitos ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisö

1. Kotouttamisohjelman lähtökohdat

1.1 Taustalla kotouttamislaki

Laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan 1.9.2011. Kotoutumislain (1386/2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta ottaa osaa aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Kotoutumislain piiriin kuuluvat kaikki eri syistä Suomeen muuttavat henkilöt lukuun ottamatta lyhytaikaista maassa oleskelua.

Kotouttamislain vaikutukset ulottuvat myös laajemmin yhteiskunnan eri tasoille. Lain tavoitteet ja vaikutukset liittyvät kulttuurisesti moniarvoisen, etnisesti tasa-arvoisen, vastavuoroisen ja suvaitsevan yhteiskunnan kehittämiseen. Kotouttamislainsäädäntö pohjautuu hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseen ohjelmaan kirjattuihin tavoitteisiin.

Kotouttamislaissa säädetään myös kotouttamistoimenpiteistä ja vastuunjaosta eri viranomaisten kesken. Kunnalla ja työ- ja elinkeinoviranomaisella on suurin rooli kotouttamistyössä. Laissa säädetään myös muun muassa kunnan saamista korvauksista lain 2§ 2 ja 3 momentin mukaisten henkilöiden kotouttamisessa.

Keskeiset käsitteet

- *Kotoutumisella* tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.
- *Kotouttamisella* tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.
- *Sosiaalisella vahvistamisella* maahanmuuttajalle suunnattuja toimenpiteitä hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisensä ehkäisemiseksi;
- *Monialaisella yhteistyöllä* eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen yhteistyötä;
- *Erytisiä toimenpiteitä tarvitsevilla* maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella

- *Maahanmuuttajalla* Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti.

1.2 Maahanmuuttajat Suonenjoella

Suonenjoen kaupungin tulevaisuuden visio on olla rohkeasta kehityksestään tunnettu mansikka-kaupunki, joka on hyvämaineinen ja mansikoistaan kansainvälisestikin tunnettu seutukaupunki. Kaupunki on asettanut tavoitteikseen mm. tarjota elämisen ja olemisen helppoutta turvallisessa kasvuympäristössä, missä arki sujuu ja kuntalaisemme viihtyvät. Tavoitteet otetaan huomioon kaikessa kaupungin toiminnassa ja myös kotouttamisohjelman toteuttamisessa. Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta on keskeistä, että maahanmuuttajille järjestetään tarvittavat palvelut mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Näin kiinnittyminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja uuteen kotipaikkakuntaan mahdollistuu ja vahvistuu.

31.12.2021 tilanteen mukaan Suonenjoella asui yhteensä 6 891 henkilöä, joista 121 oli ulkomaan kansalaisia. Vieraskielisiä kaupungin väestöstä oli alle 1,8 % henkilöä. Vuoden 2022 aikana Suonenjoelle on saapunut Ukrainasta sodan myötä pakenemaan joutuneita henkilöitä, jolle on myönnetty tilapäistä suojelua ja kaupunki on tehnyt vastaanottokeskuksen kanssa sopimuksen majoittamispalveluista. Palvelun myötä kaupunki tarjoaa majoitus- ja neuvontapalveluja.

Suonenjoella on myös työperäistä kausityövoimaa sekä vaihto-ohjelmien kautta kaupunkiin tulleita opiskelijoita.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä Suonenjoen kaupunki järjestee maahanmuuttajille suunnattuja palvelujaan uudelleen. Tässä suunnitelmassa kuvataan, miten maahanmuuttajien palvelut kaupungilla järjestetään. Ohjelmaan on kirjattu sellaiset kunnan palvelut, jotka erityisesti liittyvät maahanmuuttajien arkielämään ja sen tukemiseen sekä mitä palveluja muut alueen toimijat tarjoavat.

2. Kotoutumista tukevat toimet

2.1 Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja, työ- ja elinkeinohallinnon palveluja, hyvinvointialueen järjestämävastuulla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

Maahanmuuttajalle annetaan perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä palvelujärjestelmästä. Jokainen viranomainen vastaa osaltaan perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajan tasalla pitämisestä. Kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

Kotoutumissuunnitelman tavoitteena on jäsentää maahanmuuttajan kotoutumisprosessia. Kotouttamisessa pyritään prosessiin, jossa erilaiset toimenpiteet osataan ajoittaa maahanmuuttajan tarpeiden mukaisesti. Aikaisempaa tiiviimmän työskentelyn ja seurannan tavoitteena on maahanmuuttajan työllistymisen helpottaminen. Aina työllistyminen kuitenkin ei ole mahdollista. Kotouttamissuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon henkilön kokonaistilanne.

Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa tavoitteet ja voimavarat on otettava realistisesti huomioon. On muistettava, että maahanmuuttajan koko henkilöhistoria vaikuttaa hänen tilanteeseensa. Esimerkiksi terveydenhuollon osuus suunnitelmaa laadittaessa on tärkeä, mikäli henkilöllä on fyysinen tai psyykinen, kuntoutumista vaativa vamma. Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa on lisäksi otettava huomioon, että kotoutumislain myötä kunnalle tai työvoimahallinnolle ei ole myönnetty lisäresursseja.

Kotouttamisohjelma sisältää toimialakohtaiset tavoitteet sekä tiedot siitä, miten maahanmuuttajan tarvitsemat palvelut on järjestetty ja miten eri viranomaiset tekevät maahanmuuttajien asioissa **tarpeellista** (monialaisesti) yhteistyötä. Jokaisen palvelun kohdalle on merkitty vastuhenkilö, joka vastaa kustakin kokonaisuudesta.

Kotoutuminen on prosessi, joka etenee jokaisen maahanmuuttajan kohdalla omia yksilöllisiä polkujaan. Maahanmuuttajan kanssa yhteistyössä olevat viranomaiset, järjestöt ja muut tahot auttavat ja tukevat yksilöllisten ja kotoutumista.

2.2 Viranomaisten vastuu kotoutumista edistävistä toimista

Valtioneuvosto päättää valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Kotouttamisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät kukin omaa hallinnonalaansa varten kotouttamisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnonalansa toiminnan ja talouden suunnittelua. (Laki kotoutumisen edistämisestä 34 §).

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kotouttamispolitiikan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta ja ohjauksesta, kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen yhteensovittamisesta sekä kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen valtakunnallisesta arvioinnista ja seurannasta. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvissä tehtävissä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 35 §).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta, kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämisessä, työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen, työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta ja muut lain määrittelevät tehtävät. (Laki kotoutumisen edistämisestä 37).

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestäessä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 38 §).

Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävistä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijana oleville maahanmuuttajille. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. (Laki kotoutumisen edistämisestä 40 §).

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin

kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa. Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 30 §).

Hyvinvointialue vastaa ilman huoltajaa maahan muuttaneen lapsen tai nuoren hoivan, huolenpidon ja kasvatuksen järjestämisestä perheryhmäkodissa, tuetun perhesijoituksen avulla taikka muuten tarkoituksenmukaisella tavalla. Hyvinvointialue laatii yhdessä kunnan kanssa monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman maahanmuuttajalle. Hyvinvointialue tuottaa kotoutujan sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

2.3 Kotouttamislain mukaiset määritelmät

Ohjaus ja neuvonta. Kotoutumislain mukaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) sekä muiden viranomaisten on huolehdittava asianmukaisen ohjauksen ja neuvonnan antamisesta liittyen kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin sekä työelämään. Kotoutumislain tarkoituksena on vahvistaa hallintolain yleistä neuvontavelvollisuutta maahanmuuttajia koskeissa asioissa (Laki kotoutumisen edistämisestä 8 §, hallintolaki 8 §). Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa ja vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin. *Neuvonta on maksutonta.* Kotoutumislain mukaisia tarkoitettuja muita viranomaisia ovat esimerkiksi Maahanmuuttovirasto, Kansaneläkelaitos, työvoimaviranomaiset ja verohallinto.

Alkukartoitus. Kotoutumislain määrittelemässä alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muita kotoutumisvalmiuksia sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeita. Tätä varten selvitetään tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen työttömänä työnhakijana olevalle maahanmuuttajalle ja kunta toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavalle maahanmuuttajalle. Alkukartoitus voidaan laatia myös sitä itse pyytäneelle maahanmuuttajalle. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskeneesta pyynnöstä. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman. Hyvinvointialue voi työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan pyynnöstä osallistua alkukartoitukseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai hyvinvointialueen palvelujen yhteensovittamista.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Tämän lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävästä toimenpiteistä.

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan on työttömänä työnhakijana olevalla tai muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea saavalla maahanmuuttajalla. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä ja se laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan jatkuu tarvittaessa kolme vuotta tai erityisistä syistä pidempään. Maahanmuuttajan velvollisuus on sitoutua suunnitelmaan ja toimia sen mukaisesti.

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Hyvinvointialue voi työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan pyynnöstä osallistua kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan sekä hyvinvointialueen tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus. Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä toimenpiteistä ja palveluista. Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävästä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin. Jos kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisesti, maahanmuuttajan kanssa sovitaan kotoutumista edistävästä hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevista palveluista. Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kunta laatii *alaikäisen maahanmuuttajan* kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelman

tarvetta arvioitaessa ja sitä laadittaessa on selvitetävä alaikäisen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon. Suunnitelma sovitetaan yhteen perheen kotoutumissuunnitelman ja alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kunta laatii *perheen kotoutumissuunnitelman*, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää. Suunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin. Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kotoutumistuki on maahanmuuttajan tuloa kotoutumissuunnitelman ajalta, ja sitä maksetaan maahanmuuttajalle työttömyysetuutena tai toimeentulotukena. Oikeus työttömyysetuuteen määräytyy työttömyysturvalain mukaisesti ja oikeus toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti.

Kotoutumiskoulutus on maahanmuuttajan kotoutumista edistävää koulutusta ja sitä järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan. Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

Viranomaisen on huolehdittava asian **tulkimisesta tai kääntämisestä**, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaistahossa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta.

Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkimisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Viranomaisen tulkimis- ja kääntämisvelvollisuus ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn. (Laki kotoutumisen edistämisestä 5 §)

3. Suonenjoen kaupungin palvelut maahanmuuttajille

3.1 Hyvinvoinnin palvelut

"Tavoite: Maahanmuuttajalle järjestetään lain mukaiset kotoutumisen edistämisen palvelut sekä tuetaan arjen perusasioiden, työllistymisen ja asumisen, asioissa."

Hyvinvoinnin kotouttamispalvelujen painopiste on *kotoutumissuunnitelman* laatiminen ja siinä maahanmuuttajan tukeminen. Hyvinvoinnin kotoutumisen edistämistä tukevat palvelut järjestetään yhteistyössä Rautalammin kunnan kanssa. Palveluissa työskentelee palveluohjaaja, joka vastaa lain mukaisten alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laatimisesta, suunnitelmaan sisältyvien palveluiden tarjoamisesta sekä suunnitelmien seurannasta ja tarkastamisesta. Tarpeen mukaan pyydetään alkukartoitukseen hyvinvointialueen järjestämiä palveluita.

Suonenjoen kaupunki järjestää *työllistymistä edistäviä* palveluita kuntalaisille. Työnhakijoille palvelut perustuvat kannustavaan yksilölliseen tuki- ja työhönvalmennusohjaukseen. Asiakasta ohjataan kirjautumaan TE-toimistoon ja opiskelemaan suomen kieltä. Asiakasta ohjataan yksilön tarpeiden mukaan työpaikan tai ammattiin opiskelun mahdollisuuksien selvittämisessä. Ohjauksessa otetaan huomioon palkkatukipaikat tai työkokeilu. Työllisyysohjaaja tukee tarvittaessa toimintakyvyn arvioinnin ja selvityksien tekemistä yhteistyössä terveydenhuollon ja Kelan kanssa. Työllisyyspalveluissa autetaan yrityksiä ja työnantajia soveltuvan työntekijän rekrytoinnissa, koulutusratkaisujen selvittämisessä ja uuden työntekijän vastaanottamisessa. Lisäksi toimitaan yhdyshenkilönä TE-toimistoon.

Suonenjoen kaupunki järjestää työkokeilumahdollisuuksia ja palkkatukityöjaksoja. Kaupunki myöntää määrärahasidonnaista kuntalisää yrityksille, jonka avulla tuetaan taloudellisesti pitkäaikasityöttömien henkilöiden rekrytoinnissa ja työelämään kiinnittymisessä osana paikallista työllisyydenhoitoa. Työllistymistä tukevat palvelut on tarkoitettu paikkakuntalaisille työnhakijoille, alanvaihtajille ja työnantajille lähipalveluna.

Suonenjoen kaupunki ja Kiinteistö Oy Suonenjoen Vuokratalot *vuokraavat asuntoja* hakemusten perusteella. Vuokrattavana on kaiken kokoisia asuntoja, pienistä kerrostaloyksioistä sadan neliön kerros- ja rivitaloasuntoihin. Asuntoja haetaan asuntotoimistosta lomakkeella. Lomakkeen voi täyttää sähköisesti tai paperilla. Paperilomakkeita saa asuntotoimistosta ja kaupungin neuvonnasta tai sen voi tulostaa verkosta. Hakemuksen liitteeksi on toimitettava vaaditut lisäselvitykset. Yksityisiä vuokra-

asuntoja voi tiedustella alueella toimivilta kiinteistönvälittäjiltä ja suoraan vuokrakohteiden omistajilta. Suonenjoen kaupungilla on lisäksi vuokra-asuntoja. Suonenjoella on hyvä saatavuus vuokra-asuntomarkkinoilla ja kokonaisuutena kaupungin vuokra-asuntotilanne on kohtuullinen.

Kaikki kaupungin omistamat kohteet vuokrataan hakemusten perusteella ja maahanmuuttajat ovat vuokra-asuntojonossa samassa asemassa kuin muutkin hakijat. Kiinteistö Oy Suonenjoen Vuokratalojen asunnot ovat aravarajoitusten alaisia, ja näiden asukasvalinnan perusteena ovat asunnon tarve sekä hakijan tulot ja varallisuus. Kiireellisimpiä asunnonhakijoita ovat paikkakunnalle työn vuoksi muuttavat, erityisen hankalissa elinoloissa elävät lapsiperheet ja asunnottomat.

Asuntotoimi järjestää asukkailleen *asumisneuvontapalveluita*. Asumisneuvonnassa tavoitteena on asumisen turvaaminen ennaltaehkäisemällä ja ratkaisemalla asumisen ongelmia sekä opastamalla asumiseen liittyvissä asioissa. Asumisneuvonta on ennaltaehkäisevä palvelu mm. vuokravelkojen, asumisen häiriöiden ja häätöjen vähentämisessä sekä asumisen jatkumisen turvaamisessa. Lisäksi asumispalveluissa tulee ottaa huomioon tulevaisuudessa kokonaisvaltaisemmin asiakkaan tarve ohjauspalvelulle.

Tekniset palvelut turvaa suonenjokelaisten *fyysistä ympäristöä*. Se huolehtii päiväkotien, koulujen, liikenneympäristöjen, puistojen, leikkipaikkojen ja ulkoliikuntapaikkojen toimivuudesta ja turvallisuudesta. Vesihuollon toimivuuden turvaa Suonenjoen Vesi Oy. Kaavoituksella varataan tarpeelliset puisto- ja leikkipaikka-alueet sekä suunnitellaan toimivat ja turvalliset kevyenliikenteen reitit ja kulkuyhteydet asuntoalueilta leikkipuistoihin ja muille virkistysalueille.

Yhteyshenkilö:

Työllisyyspalvelut	Asumispalvelut	Tekniset palvelut
Työllisyyskoordinaattori	Palveluohjaaja, Asuntosihtööri	Tekninen johtaja

3.2 Koulutuspalvelut

"Tavoite: Maahanmuuttajaperheen lapsille järjestetty tarkoituksenmukainen päivähoito- tai koulupaikka mahdollisimman nopeasti. Yhteistyö perheen kanssa on vuorovaikutteista ja vanhemmuutta tukevaa ja arvostavaa."

Suonenjoen koulutoimen toiminta-ajatuksena on luoda jokaiselle oppijalle turvalliset ja hyvät kasvamisen ja elinikäisen oppimisen sekä hyvä elämän edellytykset. Koulutuspalveluiden vastuualueeseen kuuluvat varhaiskasvatus, perusopetus, lukio- ja TUVA-koulutus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta. Koulutuslautakunta vastaa koulutuspalveluiden palvelualueilla järjestettävästä toiminnasta.

Suonenjoella perusopetuksen valmistavaa koulutusta järjestetään esi- ja perusopetuksen yhteydessä. Esiopetusikäiset oppilaat pääsääntöisesti integroidaan esiopetusryhmiin, ja muut perusopetukseen valmistavan koulutuksen oppilasryhmät opiskelevat pääsääntöisesti perusopetuksen oppimisympäristöjen välittömässä läheisyydessä. Suonenjoella perusopetukseen valmistavasta opetuksesta käytetään lyhennettä Valo. Valmistavan opetuksen opetuskielenä on suomi. Oppilas on valmistavassa opetuksessa 900–1000 tuntia, minkä jälkeen hänet siirretään perusopetukseen, mikäli hän ylittää perusopetuksen vaatimalle taitotasolle suomen kielessä ja oppimisvalmiuksissa. Oppilas voi siirtyä esi- tai perusopetukseen jo aiemmin, mikäli hänellä arvioidaan olevan siihen riittävät valmiudet.

Integroinnilla edistetään kotoutumista, suomen kielen kehittymistä ja oppiaineiden sisältöjen omaksumista. Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa olevan oppilaan koulupolku suunnitellaan joustavasti oppilaan ikä- ja taitotason mukaan. Tavoitteena on, että oppilas saa perusopetuksen päättötodistuksen joko peruskoulusta tai aikuisten perusasteelta.

Varhaiskasvatus

Alle kouluikäisillä on mahdollisuus kunnalliseen päivähoitoon. Päivähoitoa järjestetään Suonenjoella päiväkotij- ja perhepäivähoitona. Perhe voi valita hoitopaikaksi myös yksityisen palveluntuottajan, joka on hyväksytty palvelusetelituottajaksi. Kunta myöntää palveluseteluen, jolloin kuukausimaksu tällä hetkellä on asiakasmaksussa samansuuruinen kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Suonenjoen kaupungilla on neljä päiväkotia (1.8.2023 alkaen kolme). Päiväkodeista kolme toimii keskustan alueella ja yksi lisveden taajamassa. Päiväkotihoidon on tarjolla alle 3-vuotiaiden, 3–5-vuotiaiden ja esiopetusta täydentävissä 6-vuotiaille tarkoitetuissa päiväkotiryhmissä. Ilta-, yö- ja viikonloppu- hoitoa järjestetään Suonenjoella ainoastaan Kopolan päiväkodissa. Esiopetusta annetaan päiväkodeissa sekä Lempyyn

koulussa. Perhepäivähoito on kodinomaista pienessä ryhmässä tapahtuvaa hoitoa. Perhepäivähoitajat ovat pääsääntöisesti pitkän kokemuksen omaavia ja/tai saaneet tehtäväänsä ajanmukaisen tehtävän vaatiman koulutuksen sekä työnantajan järjestämää täydennyskoulutusta. Lisäksi perhepäivähoitopalvelujen tukipalveluna toimii Kopolan päiväkodin yhteydessä kahdeksanpaikkainen perhepäivähoidon varahoito, joka palvelee kunnallisten perhepäivähoitajien lisäksi resurssien salliessa myös yksityisiä perhepäivähoitajia. Maahanmuuttajaperheiden osalta päivähoito voidaan nähdä lapsen kotoutumista edistävänä ja perheen voimavaroja vahvistavana toimena.

Yhteyshenkilö:

Varhaiskasvatusjohtaja

Perusopetus, ja lukiokoulutus ja TUVA-opinnot

Perusopetukseen kuuluvat Yhtenäiskoulu (luokat 1-9) ja kolme alakoulu (luokat 1-6). Yhtenäiskoulun kanssa samassa kiinteistössä sijaitsevat Suonenjoen lukio ja TUVA-koulutus. Yhtenäiskoulun välittömässä läheisyydessä sijaitsee myös liikuntakeskus ja monipuoliset ulkoliikuntapaikat. Keskustan tuntumassa sijaitsee Sammelselän koulu ja lisäksi on kyläkoulut Iisvedellä ja Lempyyllä.

Koululainsäädännön ja opetussuunnitelmienmukaiset opetuksen ja koulutuksen yleiset tavoitteet koskevat kaikkia oppilaita. Kaikki Suomessa vakituisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia.

Maahanmuuttajille tarjotaan samat koululaitoksen palvelut kuin suomalaisille oppilaille.

Maahanmuuttajien kuten muidenkin oppimisessa ja opettamisessa keskeisiä asioita ovat oppivelvollisuuden suorittaminen, tasa-arvoiset mahdollisuudet jatko-opintoihin, vieraskielisten oppilaiden äidinkielen/kotikielen taito ja riittävä suomen kielen taito.

Maahanmuuttajien kotoutumisen helpottamiseksi ja edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteitä kohdennetaan mm. seuraaviin asioihin: maahanmuuttajaoppilaat huomioidaan opetussuunnitelmissa, järjestetään henkilöstölle koulutusta, käytetään tehokkaasti esimerkiksi tukioppilastoimintaa, korostetaan erilaisuuden hyväksymistä ja suvaitsevaisuuden edistämistä, havaittuihin epäkohtiin puututaan välittömästi ja tehdään yhteistyötä laajalla rintamalla eri tahojen kanssa. Maahanmuuttajien koulunkäyntiin liittyvissä asioissa tehdään tarvittaessa alueellista yhteistyötä. Maahanmuuttajaoppilaiden kuten muidenkin käytettävissä ovat koulukuraattorin, koulu-psykologin ja kouluterveydenhoitajan palvelut. Yhteistyötä tehdään kodin ja koulun välillä, koulun sisällä ja tarpeen mukaan koulusta ulospäin esimerkiksi eri viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) on uusi koulutus, jossa yhdistyvät aiemmat perusopetuksen lisäopetus (kymppiluokka), tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA) ja lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA). Suonenjoella järjestettävä TUVA-koulutus on kuuden SavoGrow-alueen kunnan yhteinen koulutus. Opetus järjestetään Suonenjoelta käsin etäyhteydellä muihin kuntiin. TUVA-koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että muille valmentavaa koulutusta tarvitseville. TUVA-koulutus sisältää perusopetuksen ja lukion opintoja sekä työelämään tutustumista ja ammatillisen koulutuksen opintoja opiskelijan valintojen mukaisesti. Koulutuksen kesto on enintään vuosi, mutta opiskelija voi siirtyä jo aiemmin opiskelemaan lukio- tai ammatilliseen koulutukseen, kun hän on saavuttanut tarvittavat valmiudet.

Yhteyshenkilö:

Koulutusjohtaja

3.3 Kansalaisopisto

Sisä-Savon kansalaisopisto on avoin vapaan sivistystyön opisto toimialueensa Suonenjoen, Rautalammin, Tervon ja Vesannon asukkaille. Kursseille voi osallistua yli kuntarajojen. Kansalaisopisto järjestää alueen koulutus- ja kulttuuritarpeita tukevaa monipuolista ja hyvinvointia lisäävää yleissivistävää koulutus- ja harrastustoimintaa, ammatillista lisäkoulutusta sekä projektitoimintaa.

Yhteyshenkilö:

Kansalaisopiston rehtori

3.4 Vapaa-aikapalvelut

"Tavoite: Maahanmuuttajat ovat löytäneet tarjolla olevat vapaa-ajan palvelut. Maahanmuuttajien osaamista ja kulttuuritaustaa hyödynnetään erilaistentoimintojen suunnittelussa ja maahanmuuttajat ovat myös itse aktiivisia toimijoita. Kulttuurien yhteensovittamista ja oppimista tehdään vastavuoroisesti ja tasapuolisesti"

Nuoriso- ja liikuntapalvelut

Nuorisopalvelut tukevat nuorten tervettä kasvua ja yhteiskunnallisia valmiuksia luomalla toimintaedellytyksiä, tekemällä monialaista yhteistyötä ja vaikuttamalla yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Nuorisotila- ja kouluyhteistyö on isoin nuorisopalveluiden työmuoto ja ennaltaehkäisevä työ on toiminnan pääpainopisteenä.

Etsivän nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Nuoren kanssa etsitään vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja autetaan nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (1285/2016).

Liikunta- ja nuorisopalveluiden tavoitteena on aikaansaada kunnan asukkaille monipuoliset ja runsaat harrastusmahdollisuudet tarjoamalla käyttöön tiloja, järjestämällä toimintaa ja tukemalla järjestöjen toimintaa. Suonenjoella asuvilla maahanmuuttajilla on mahdollisuus osallistua liikunta- ja nuorisopalveluiden kaikkiin toimintoihin samoin kuin muilla kunnan asukkailla.

Yhteyshenkilö:

Vapaa-aikakoordinaattori

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden tehtävä on vastata yleiseen sivistyksen, tiedon ja virkistyksen tarpeeseen ja tukea omaehtoista kulttuuritoimintaa, taiteiden harrastusta sekä kotiseututyötä. Kulttuuripalvelut tekevät vahvasti yhteistyötä paikallisten yhdistysten ja toimijoiden kanssa. Kunnassa on aktiivisia toimijoita, jotka tarjoavat kuntalaisille erilaisia harrastusmahdollisuuksia teatteritoiminnasta musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteisiin.

Kulttuuripalvelut ylläpitää Kellarikalleriaa, kaupungin näyttely-, tapahtuma- ja kulttuuritilaa. Kalleriassa on vaihtuvia näyttelyitä sekä tapahtumia ympäri vuoden.

Yhteyshenkilö:

Kulttuuriohjaaja

Kirjasto

Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, tiedon hankintaan ja virkistykseen. Suonenjoella kirjastokäytön opetusta annetaan myös vieraskielisille asiakkaille.

Suonenjoen kaupunginkirjaston toiminta-ajatuksena on laadukkaiden ja monipuolisten kirjastopalvelujen tarjoaminen kaupungin asukkaille ja kaupungissa vieraileville. Pääkirjaston lisäksi asiakkaita palvelevat lisäkin ja Lyytilänmäen kylätalon lainausasemat. Kuopion kirjastoauto kiertää myös Suonenjoella. Kirjasto tarjoaa lainattavaksi kirjoja ja muuta kirjastoaineistoa. Kirjastossa on myös asiakkaiden käytössä lehtilukusali, internet-yhteydet sekä digitaitojen- ja tiedonhaunpalvelut.

Kirjaston kokoelmissa on myös vieraskielistä aineistoa. Kirjasto huomioi voimavarojensa puitteissa eri väestöryhmien kirjastopalvelut ja tarvittaessa tilaa aineistoa myös kaukopalveluna muista kirjastoista.

Yhteyshenkilö:

Kirjastotoimenjohtaja

3.5 Muiden viranomaisten palvelut maahanmuuttajille

Pohjois-Savon hyvinvointialue

Sosiaalihuoltolain 1 §:n mukaan sosiaalihuollon toimintojen tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Sosiaalipalveluja ovat Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut, mm. sosiaalityö, päihdehuolto, toimeentulotuki, vammaispalvelut, kehitysvammahuolto, omaishoito, kotihoito, tukipalvelut, päiväkeskustoiminta, asumispalvelut, lastensuojelu, lastenvalvojan palvelut, perheasioiden sovittelu, kasvatus- ja perheneuvonta ja perhetyö.

Kunta päättää jatkossakin pakolaisten vastaanotosta ja tekee siitä sopimuksen ELY-keskuksen kanssa. Kunta ja ELY-keskus sopivat myös yksittäisen henkilön ohjaamisesta kuntapaikalle. Kuntapaikoille ohjataan jatkossa kiintiöpakolaiset ja haavoittuvassa asemassa olevat. Kunnan tulee kuulla hyvinvointialuetta ennen kuntaan ohjaamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sote-tarpeita. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten osalta sovittava kunnan, hyvinvointialueen ja ELY-keskuksen välillä kuntaan ohjaamisesta. Vastaanoton järjestelyissä on keskeistä tehokas yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä, erityisesti mikäli maahantulijoilla on sote-palvelujen tarpeita.

Suonenjoella sosiaali- ja terveystyöpalvelut järjestää Pohjois-Savon hyvinvointialue. Hyvinvointialueella pakolaistyön palveluiden siirtoa suunnitellaan osana hyvinvointialueen työikäisten palvelukokonaisuutta ja työryhmän työ on vasta käynnistymässä. Työryhmän tavoitteena on mallintaa,

että miten moniammatillinen yhteistyö vastuineen organisoidaan kunnan ja hyvinvointialueen välillä tulevaisuuden sote-uudistuksessa.

Kunnassa asuvilla maahanmuuttajilla on oikeus saada sosiaalipalveluja samoin kuin muilla kunnan asukkailla. Kullekin henkilölle sopivien ratkaisujen ja toimenpiteiden löytäminen saattaa vaatia yksilökohtaisen suunnitelman tarkistamista, jolloin sosiaalityöntekijä yhdessä maahanmuuttajan ja muiden mukana olevien viranomaisten ja tahojen kanssa arvioi suunnitelmaa. Kunnassa asuvilla maahanmuuttajilla on oikeus saada terveystalvveluja samoin kuin muilla kunnan asukkailla.

Hyvinvointialueen tehtäviin kuuluva:

- Kiintiöpakolaisen alkuvaiheen terveystarkastus.
 - Etuuksien hakuun liittyvät tehtävät ja puolesta asiointi.
 - Ohjaus ja neuvonta hyvinvointialueen palvelujärjestelmän mukaisissa palveluissa.
 - Monialainen alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma yhteistyössä kunnan kanssa tarvittaessa
 - Vastuu alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden asumisen järjestämisestä
 - Tarvittaessa sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestäminen.
-
- *Työikäisten palvelukokonaisuus* käsitellään talouteen, asumiseen, ihmissuhteisiin, työhön ja koulutukseen, terveyteen, päihteisiin, mielenterveyteen ja kuntoutumiseen liittyviä asioita. Palvelutarpeen arviointi on työväline henkilön ja perheen kokonaistilanteen kartoittamiseen, jotta voidaan nähdä tuen tarve elämän eri osa-alueilla. Jos aikuissosiaalityöllä voidaan parantaa lapsiperheen vanhempien selviytymistä ja jaksamista, se välillisesti palvelee myös lasten tilannetta.
 - *Toimeentulotuki* vakauttaa henkilön ja perheen taloudellista tilannetta ja ilmapiiriä ja sillä voidaan turvata mm. asumista ja lasten harrastuksia, mutta myös ylipäättään henkilön ja perheen jaksamista, kun voimavaroja jää taloudellisista huolista muuhun elämään. Perustoimeentulo- tuen myöntää KELA. Täydentävästä ja ennaltaehkäisevästä toimeentulotuesta päätetään hyvinvointialueen sosiaalipalveluissa.

Sosiaalipalveluiden sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön suorittamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilön ja perheen turvallisuutta ja suoriutumista ja yhteisöjen toimivuutta. Sosiaalityön palveluihin kuuluu lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, vammaispalvelut sekä aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki. Sosiaalipalvelujen tavoitteena on edistää ja ylläpitää yksityisten henkilöiden, perheen ja yhteisön turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaalitoimessa

maahanmuuttaja-asiakkaan palveluiden tarve kartoitetaan yksilöllisesti ja jaetaan perustietoa yhteiskunnan palvelujärjestelmistä.

Terveydenhuolto. Maahanmuuton alkuvaiheessa ja kotoutumisessa ovat sekä sosiaali- että terveyspalvelut keskeisessä roolissa. Tavoitteena on erilaisten maahanmuuttaja-asiakkaiden terveyden ja toimintakyvyn turvaaminen, sekä kotoutumisen tukeminen. Asiakkaita ohjataan ja motivoidaan terveyspalvelujen käyttöön. Palvelut järjestetään ns. peruspalveluina terveysasemalla mutta pakolaistaustaiset tarvitsevat usein myös laajamittaisesti erilaisia terveydenhuollonpalveluja.

Kansaneläkelaitos

Kansaneläkelaitos (Kela) huolehtii Suomessa asuvien tai Suomessa työskentelevien sosiaaliturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan etuuksista työmarkkinatuen saaminen kotouttamislain perusteella edellyttää kotoutumissuunnitelman tekemistä ja suunnitelman noudattamista. Kelassa ulkomaalaisten etuusasiat hoidetaan kuten muidenkin asiakkaiden asiat.

Kela tarjoaa tietoa ja palvelua monikielisesti sekä selkosuomeksi- ja ruotsiksi. Kela tekee myös yhteistyötä InfoFinlandin kanssa, joka tarjoaa moni- ja selkokielistä materiaalia. Etuuksien myöntämisen ja maksamisen ohella Kelassa annetaan ohjausta ja neuvontaa etuuksista sekä pyritään ohjaamaan maahanmuuttaja-asiakkaat myös muihin tarpeellisiin virastoihin ja yhteyspaikkoihin.

Vakituisesti Suomessa asuvat henkilöt ovat oikeutettuja Kelan etuuksiin. Hakijoiden elämäntilannetta käsitellään yksilöllisesti, ja Kela selvittää tapauskohtaisesti täyttyvätkö etuuden saamisen ehdot. Kela myöntää työttömille maahanmuuttajille työttömyyskorvausta, kun he ovat ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi TE-toimistoon.

Yhteystiedot:

Suonenjoen KELA

Ainonkatu 4

77600 Suonenjoki

<http://www.kela.fi/>

Avoinna: tiistaisin 9–12 ja 13–15

Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimisto

Työ- ja elinkeinotoimiston tavoite on tukea ja edistää maahanmuuttajien edellytyksiä hakeutua työelämään ja toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on prosessinomaisesti ohjata maahanmuuttaja kielipintoihin ja yhteiskuntaan tutustumiseen, kartoittaa hänen osaamisensa ja laatia yhdessä ammatillinen suunnitelma jatkoa varten.

Työ- ja elinkeinotoimistossa maahanmuuttaja saa tietoa avoimista työpaikoista, koulutuksesta, ammatinvalinnasta, yrittäjyydestä, työttömyysturvasta ja monesta muusta työelämään liittyvästä asiasta. Jokaiselle maahanmuuttaja-asiakkaalle, joka on siihen oikeutettu, tehdään kotoutumissuunnitelma.

Suunnitelma on kotoutumista edistävä toimenpiteiden kokonaisuus, jossa sovitaan yhdessä maahanmuuttajan, työ- ja elinkeinotoimiston ja tarvittaessa kunnan edustajien kanssa toimenpiteistä, jotka edistävät maahanmuuttajan kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja hänen pääsyään työmarkkinoille.

Kotouttamistoimenpiteinä työ- ja elinkeinotoimistolla on tarjota maahanmuuttajakoulutusta, joka voi olla kielikoulutusta, ammattiin ja opintoihin valmentavaa koulutusta sekä puhtaasti ammatillista koulutusta. Lisäksi voidaan käyttää työhön tutustumisessa työharjoittelua ja ammatinvalinta- ja ammatinvaihtotilanteessa työkokeilua. Työnhakukoulutus pyritään järjestämään jokaiselle ja yrittäjäkoulutukseen voivat osallistua halukkaat.

Maahanmuuttaja voi hakea työ- ja elinkeinotoimistosta eli TE-toimistosta palveluita, jotka auttavat kotoutumaan ja työllistymään. TE-toimisto auttaa työnhaussa, tarjolla on palveluvalikoima, jonka avulla työllistymistä voidaan tukea.

Maahanmuuttajille tarkoitettuja alkuvaiheen kotoutumispalveluita ovat

- maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta
- alkukartoitus
- kotoutumissuunnitelma
- kotoutumiskoulutus

Maahanmuuttaja voi ilmoittautua internetin kautta tai henkilökohtaisesti TE-toimistossa. Ensimmäisellä kerralla TE-toimistoon mentäessä on oltava mukana:

- passi tai poliisilta saatu todistus passin tilapäisestä haltuunotosta
- oleskelulupa tai poliisilta saatu EU/ETA-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintitodistus
- maistraatista saatu väestörekisteriote tai Kela-kortti tai muu asiakirja, jolla voi osoittaa omaavansa suomalaisen henkilötunnuksen

- työ- ja koulutodistukset, jotka on käännetty suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Suonenjoki kuuluu Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimiston piiriin. Pohjois-Savon elinkeinotoimiston toimialueena on Pohjois-Savon maakunta. Asiointi TE-toimiston kanssa tapahtuu verkon kautta, puhelimitse tai sovitusti ajanvarauksella. Yhteydenottopyynnön voi jättää Oma-asiointi-palvelun kautta. TE-palveluihin kuuluvat myös työvoiman palvelukeskukset sekä yrityspalvelupisteet.

Lähin TE-toimisto on Kuopiossa

TE-toimisto Kuopio; Kallanranta 11, jossa palvellaan ajanvarauksella ma-pe klo 9–16.

Yhteystiedot ovat:

Postiosoite: Pohjois-Savon TE-toimisto, PL2000, 70101 KUOPIO

Henkilöasiakkaat: 0295 025 500 ja Yrityspalvelut: 0295 043 502

kirjaamo.pohjois-savo@te-toimisto.fi

Pohjois-Savon TE-toimisto on myös Facebookissa ja Twitterissä

Lisäksi TE-palvelut on Kuopiossa Messissä Kauppakeskus Apajassa:

Kuopio, TE-palvelut Messi.

Yhteystiedot: TE-palvelut Messi, Kauppakatu 45, Kuopio Apaja, E-porras

Henkilöasiakkaat 0295 025 500

Yritysiasiakkaat 0295 043 502

kirjaamo.pohjois-savo@te-toimisto.fi

Pohjois-Savon TE-palvelut ovat myös Messilive.fi, Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa

Poliisi

Poliisin tehtävänä on varmistaa ihmisten ja ympäristön turvallisuus Suomessa. Työ on ennaltaehkäisevää ja rikosten selvitystä ja eteenpäin viemistä. Poliisi myöntää henkilökortteja, passeja, ajokortteja ja erilaisia lupia. Poliisin tehtäviin kuuluvat myös:

- Poliisi tai rajavartiolaitos vastaanottaa turvapaikkahakemusten
- hakijoiden rekisteröinti
- turvapaikkaprosessiin liittyvän tiedon tarjoaminen ja ohjaaminen majoittautumaan maahanmuuttoviraston määrittelemään vastaanottokeskukseen ja turvapaikka asian käsittely siirtyy maahanmuuttoviraston tehtäväksi
- poliisi osallistuu monialaiseen kotoutumista edistävään työhön ja tekee yhteistyötä viranomaisten ja muiden paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa.

Itä-Suomen poliisilaitoksista yksi sijaitsee Suonenjoella, jossa pystyy hoitamaan lupa-asioita esim. henkilökortti tai passihakemus.

Yhteystiedot:

Suonenjoen poliisilaitos
Avoinna keskiviikkoisin ja torstaisin
klo 8–16
Lupapalvelut, p. + 358 295 455 154
Herralantie 1 C
77600 Suonenjoki

Suonenjoen seurakunta

Suonenjoen seurakunnan tavoitteena on auttaa maahanmuuttajia hengellisissä, henkissä, aineellisissa ja sosiaalisissa asioissa yhteistyössä muiden auttajatahojen kanssa. Toiminnassa sekä kunnioitetaan maahan muuttaneiden uskonnollista vakaumusta että tarjotaan mahdollisuutta tutustua evankelisluterilaiseen kirkkoon. Seurakunnan toiminnasta kiinnostuneita pyritään ohjaamaan pää- asiassa jo voimassa olevaan toimintaan. Maahanmuuttajilla on oikeus osallistua kaikkeen seura- kunnan toimintaan. Kotouttamisohjelmaa toteutetaan olemassa olevilla työntekijäresursseilla.

Seurakunnan vastuualueisiin kuuluvat mm. yleinen seurakuntatyö, diakoniatyö, nuoriso- ja rippikoulutyö, lapsityö sekä evankelioimis- ja lähetystyö.

Yhteystiedot: Suonenjoen seurakunta p. +358 400 195 301
Asemakatu 11, 77600 Suonenjoki

Muut uskonnolliset yhteisöt

Suonenjoella on monien muidenkin uskonnollisten yhteisöjen toimintaa:

- Rautalammin ortodoksinen seurakunta
p. +358 201 556160
Kuopiontie 38, 77700 Rautalampi
- Suonenjoen vapaaseurakunta
p. + 358 40 020 4621
Asemakatu 3, 77600 Suonenjoki

- Suonenjoen helluntaiseurakunta
p. +358 50 377 2123
Rautalammintie 24, 77600 Suonenjoki
- Suonenjoen adventtiseurakunta
p. +358 40 594 3388
Peltotie 3, 77600 Suonenjoki
- Jehovan todistajat
Iisvedentie 356, 77600 Suonenjoki

Lisäksi Kuopiossa toimii *Savon Islamilainen Yhdyskunta*, jonka toimintaan Suonenjoella asuvat.

4 Etnisen syrjinnän ja rasismien vastustaminen Suonenjoella

Suomen valtio on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, joissa on syrjintään sisältyviä normeja. Myös Suomen lainsäädännössä on syrjinnän kieltäviä normeja mm. perustuslaissa, rikoslaissa ja työsopimuslaissa. Hyvien etnisten suhteiden edistäminen on tärkeää, koska maahanmuutto ja sen myötä kansainvälisyys ja Suonenjoenkin maahanmuuttajataustaisten asukkaiden määrä lisääntyy jatkuvasti. Suvaitsevaisuus on erilaisten kulttuurien, tapojen ja arvomaailmojen ymmärrystä. Suvaitsevaisuuden edistämisen perusedellytys on mm. se, että henkilön alkuperään perustuviin rasistisiin ja syrjiviin käytäntöihin puututaan heti.

Uuteen maahan asettuminen aiheuttaa usein psyykkistä kuormitusta ja kotoutuminen vaatii muutosta ja sopeutumista uuteen tilanteeseen. Sopeutumista kuvataan THL:n sivuilla prosessina, joka sisältää kolme vaihetta:

- Saapumisvaiheessa ihmisen elämän ulkoiset olosuhteet muuttuvat, joka voi herättää pelon, vierauden, hämmennyksen ja avuttomuuden tunteita.
- Kohtaamisvaiheessa havainnoidaan uuden maan olosuhteita ja verrataan niitä kotimaahan.
- Taakse katsomisen vaiheessa ihminen pystyy yhdistämään uuden ja vanhan kulttuurin piirteet itselleen sopivaan muotoon.

Keskeisinä tekijöinä etnisten suhteiden edistämässä ovat tietämyksen ja tuntemuksen lisääminen sekä alueen asukkaiden että maahanmuuttajien keskuudessa. Alueen asukkaiden on tärkeää ymmärtää maahanmuuton syitä, olivatpa ne sitten esim. perhesiteet, työ tai

pakolaisuus. Jotta ennakkoluuloja ja pelkoja vieraita ihmisiä kohtaan voidaan hälventää, tulee molemmilla osapuolilla olla keskenään mahdollisuuksia normaaliin arkipäivän kanssakäymiseen. Tutustumisen kannalta on myös tärkeää järjestää erilaisia tilaisuuksia, joihin molemmat osapuolet voivat vaivattomasti osallistua. Tilaisuuksia voivat järjestää kaikki paikalliset toimijat kuten kunnat, oppilaitokset, järjestöt ja seurakunnat.

Suonenjoen kaupungin eri hallintokuntien ja yksiköiden tulee kaikissa toiminnoissaan edistää suvaitsevaisuutta ja ehkäistä aktiivisesti syrjintää.

5 Kotouttamisohjelman seuranta

Kotouttamisohjelmaa ja sen toteutumista seurataan vähintään kerran neljässä vuodessa. Tällöin tarkistetaan ohjelman toimivuus, kaupungin maahanmuuttajien ja maahanmuuttotyön tilanne ja tehdään tarvittavat muutokset ja päivitykset kotouttamisohjelmaan. Neljän vuoden välein aina tehdään perusteellisempi kotouttamisohjelman päivitys, johon voidaan ottaa mukaan myös muita viranomais- ja järjestötahoja. Lisäksi tarkistuksen yhteydessä analysoidaan seuraavien osa-alueiden toteutumista:

- Mitkä ovat kotouttamisohjelmassa mainittujen toimialojen vahvuudet maahanmuuttajiin ja heidän kotoutumiseensa liittyen (esim. positiivista kehitystä jossain asiassa tai hyvät olosuhteet/mahdollisuudet maahanmuuttajille)?
- Missä asioissa toimintaa voitaisiin parantaa tai miten maahanmuuttajia voitaisiin palvella paremmin ko. toimialoilla (esim. selkeät puutteet palveluissa, erityiset tarpeet, joita ei voida täyttää)? Mitä se vaatii, että tämän puutteen tai asian korjaamisessa voi onnistua?
- Millaiset ovat toimialojen tulevaisuuden näkymät maahanmuuttajien näkökulmasta (mahdollisuudet ja uhat/positiiviset ja negatiiviset, esim. tulevat/puuttavat toimenpiteet ongelmien ratkaisemiseksi, olosuhteiden muutos johonkin suuntaan tulevaisuudessa, resurssien määrän muutos)?

Seuranta ja arviointi 2019–2022

Koulutuspalveluissa on luotu tarvittavat opetussuunnitelmat ja rakenteet valmistavaan opetukseen ja aikuisten perusopetukseen. S2-opetusta järjestetään koko ajan perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Sosiaalipalveluissa maahanmuuttajien kanssa tehtävä työ on lisännyt ammattitaitoa. Sisä-Savon kansalaisopisto tarjoaa suomen kielen opetusta. Rautalammin kunnan kanssa on tehty yhteistyötä.

Työllisyyspalvelut on auttanut maahanmuuttajia kirjautumaan työttömäksi työnhakijaksi, ohjannut työttömien terveystarkastukseen ja auttanut työ-, työkokeilu-, palkkatukityön tai koulutuksen löytymisessä yksilöllisesti maahanmuuttajan kokonaistilanne huomioiden.

Vapaa-aikapalveluissa on järjestetty kesällä 2022 kuusi viikkoa avointa ja maksutonta toimintaa 7-13-vuotiaille lapsille keskustassa, Iisvedellä, Lempyyllä ja Lyytilänmäellä. Kesän 2022 aikana toimintoja suunniteltiin 23 kokoontumiskertaa ja niistä toteutui 21 kertaa. Lapsia osallistui toimintoihin kokonaisuudessaan 153 henkilöä. Järjestöillä oli mahdollisuus hakea toimintaan kaupungin avustusta.

Kirjastolla aineistoon on tilattu ukrainankielisiä kirjoja lapsille, nuorille ja aikuisille. Kuopiosta on saatu venäjänkielistä kirjastosanastoa käytettäväksi tarvittaessa. Maahanmuuttajien kouluryhmiä on käynyt tutustumassa kirjastopalveluihin ja heille on annettu opastusta kirjaston käytöstä.

Kotoutumisen edistämisen palveluissa on hyvinvointialue muutoksen myötä tarve järjestää neuvonta, ohjaus ja kotoutumissuunnitelmatyö kaupungin osalta uudella tavalla. Työskentelyssä tiivistetään yhteistyötä Rautalammin kunnan kanssa. Yhteistyöllä pyritään muodostamaan kotoutumisen, asumisen ja työllisyyden palveluiden kokonaisuus.

Erityisesti nuorten osalta koulutukseen hakeutuminen tarkoittaa samalla muuttamista toiselle paikkakunnalle. Alueella on käynnissä hankkeita, joiden tavoitteena tukea maahanmuuttajien työllistymistä alueen työmarkkinoille.

SawoGrow on hakenut kotoutumista edistäviin hankkeisiin tukea turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta sekä ESR+ -rahoituksesta. Kotoutumisen hankkeen tavoitteena olisi kehittää kuuden kunnan yhteinen asiakaslähtöinen palvelupolku huomioiden sekä humanitäärinen että kasvava työperäinen maahanmuutto. Toisen hankkeen tavoitteena olisi maahanmuuttajan työllistymisvalmiuksien vahvistaminen, omatoimijuutta korostava kotoutumispolku maahanmuuttajien integroitumiseksi palveluihin ja yhteiskuntaan. Muodostaa ja käynnistää toiminta kansainvälisen rekrytoinnin palvelupolun osalta ja parantaa yritysten

valmiuksia vastaanottaa kansainvälistä työvoimaa. Alueelle saadaan muodostettua viranomaistoimintaa täydentävää palvelua sekä kotouttamis- ja maahanmuuttopalveluille pysyvä alueellinen rakenne.